

Här är det snabbaste sättet att hindra Rysslands expansion

Dagens Nyheter den 19 december 2025

Krig i juletid har ett hemskt historiskt renommé. Tysklands blodiga Ardenneroffensiv 1944, USA:s julbombningar av Nordvietnam 1972 och Sovjets invasion av Afghanistan 1979 gjorde december till en tid av förödelse snarare än fred.

Nu går Ukrainakriget in i sin fjärde jul. Medan vår egen jul kommer att präglas av vila och samvaro tvingas ukrainarna fira jul i skyttegravar, skyddsrum eller på flykt. De gör det också för vår skull. Ett Ukraina som faller skulle nämligen innebära att Ryssland fick ta över Europas största och modernaste krigsmakt, direkt på tröskeln till EU.

Sedan USA i praktiken lämnade över ansvaret till Europa för att säkra Ukrainas överlevnad har EU stått i det närmaste handlingsförlamat. Långsiktiga löften om stöd cirkulerar, men siffrorna varierar kraftigt och ger ingen stabil grund.

Omvärlden har hittills bidragit med 408 miljarder euro enligt siffror från Kielinstitutet, varav Europa står för drygt hälften. Detta motsvarar för EU ungefär 0,3 procent av unionens bnp sedan kriget inleddes, vilket är blygsamt i förhållande till de totala årliga skatteintäkterna på 40 procent av bnp.

Nu behövs mera stöd till Ukraina – och det fort. Internationella valutafonden uppskattade att Ukraina behöver 140 miljarder euro i nya stöd för att klara kriget, och det är Europa som ska betala.

Men den goda nyheten är att resurser finns. Exempelvis var EU:s subventioner av fossila bränslen bara under 2022 ungefär 140 miljarder euro, alltså samma belopp som det föreslagna Ukrainastödet. Fonden för resiliens och återhämtning, som EU-länderna inrättade mot slutet av pandemin, omfattade hela 650 miljarder euro.

EU-kommissionen öppnade nyligen för att använda frysta ryska tillgångar, vilka värderas till runt 300 miljarder euro. Ur moralisk synvinkel är logiken klar: angriparen ska betala för krigets kostnader. Men förslaget är omdiskuterat och vilar på en juridiskt svårhanterlig grund, med olösta frågor om förenlighet med internationella regler om äganderätt.

Oavsett om de ryska tillgångarna är en framkomlig väg eller inte blottlägger diskussionen en öm punkt. Vad är egentligen EU:s löften om "de villigas koalition" värda i praktiken om inte EU-länderna är beredda att ens bidra med en bråkdel av sin årsinkomst för att försvara Ukraina och därmed sin egen långsiktiga säkerhet? Putin kan, tyvärr med viss rätt, tolka passiviteten som att EU inte kommer att orka stå emot rysk utnötningsstrategi. I så fall ökar risken att Rysslands kalkyl faktiskt slår in.

Problemen för EU att enas om nya stödpaket förklaras också av att flera EU-länder brottas med svåra statsfinansiella lägen. Nationella regeringar lyckas inte fatta beslut om nya åtaganden.

Ett konkret förslag, som skulle kunna lösa finansieringen av ett europeiskt Ukrainastöd, är följande:

1. **En julfond för Ukrainas överlevnad.**

EU borde gemensamt låna upp ett större belopp, förslagsvis 400 miljarder euro, till en fond som finansierar Ukrainastödet under kommande år. Detta är dubbelt så mycket som EU hittills har utlovat och skulle räcka i minst fyra år. Beloppet skulle motsvara 0,5 procent av EU:s bnp under fyra år. Om man ser denna utgift som en försäkringspremie mot att Europas säkerhetsarkitektur kollapsar så måste detta anses vara en mycket bra affär för vår kontinent.

2. **Höj EU-avgiften med 0,1 procent av bnp tills lånen är återbetalda.**

Med en lånefinansieringskostnad på cirka 3 procent och en antagen nominell bnp-tillväxt på 3 procent skulle lånen vara återbetalda efter 20 år. För Sverige handlar det om 6 miljarder kronor per år, en i sammanhanget blygsam kostnad som motsvarar regeringens tillfälliga sänkning av arbetsgivaravgiften för unga i den senaste höstbudgeten eller den sänkta elskatten.

Ett praktiskt sätt att hantera avgiftshöjningen vore att klassificera den som försvarsutgift inom ramen för Natos mål om totalt 3,5 procent av bnp i försvarssatsningar. Detta innebär att man då lägger 3,4 procent på nationella försvarsutgifter och 0,1 procent på Ukrainastöd.

Denna omfördelning från egna försvarsutgifter till stöd för Ukrainas kamp är dessutom troligtvis mera kostnadseffektivt för att skydda våra gränser. En EU-lösning avlastar i praktiken nationella budgetförhandlingar och möjliggör solidaritet bortom varje enskilt lands kortsiktiga finansiella utrymme.

Europas allra främsta styrka i mötet med auktoritära stater är vår ekonomiska kapacitet. Marknadsekonomin skapar den välfärd som gör det möjligt att både leva goda liv och samtidigt avsätta betydande resurser till försvaret av frihet och demokrati. Vi har råd att ge mer. Frågan är om vi har råd att låta bli.

Julen är inte bara ett tillfälle för samhörighet, utan också en tid att blicka framåt. I ett Europa där kriget åter slagit rot och de yttre hoten växer, krävs politiskt mod och ekonomisk handlingskraft. Vår militära upprustning är nödvändig, men går den långsamt. En EU-gemensam julfond för Ukraina är förmodligen det snabbaste sättet att hejda rysk expansion. Den skulle visa att Europa menar allvar med att försvara både Ukraina och sig självt.

Daniel Waldenström